

1987, 2. června – Sdělení VONS č. 649 „Jiří Wonka propuštěn na svobodu“ o propuštění Jiřího Wonky z vazby, kde se stal několikrát obětí šikanování ze strany dozorců, v příloze text socialistického závazku z 29. dubna 1986 vyhlášeného Jiřím Wonkou jako volební program.

Dne 29. května 1987 byl z ruzyňské věznice propuštěn na svobodu Jiří Wonka, odsouzený dne 26. května 1987 k jednomu roku odnětí svobody za údajné pobuřování. Jeho bratr Pavel byl v témže soudním procesu odsouzen k 21 měsícům nepodmíněně. O hlavním líčení jsme vydali sdělení č. 648, v němž jsme se dopustili několika chyb. Uvedli jsme omylem, že Jiřímu Wonkovi bylo vedle trestu uloženo ještě ochranné léčení; také není pravda, že konflikt s dozorcem královéhradecké věznice – došlo k němu 18. 2. 1987 a dozorce se jmenuje nstrm. Vyleťal – byl vyvolán tím, že Jiří Wonka označil dozorce za fašistu. Tohoto přirovnání užil Jiří Wonka až poté, co byl dozorcem surově zbit. Ke konfliktu došlo proto, že nstrm. Vyleťal¹ vyhazoval z osobních věcí Jiřího Wonky vystřížené novinové články – mj. projev M. Gorbačova na lednovém plénu ÚV KSSS –, které vězeň potřeboval k obhajobě. Jiří Wonka protestoval a současně řekl dozorcům, že na něj podá trestní oznámení pro předchozí zanedbání lékařské pomoci. Jiří Wonka dále uvádí, že ve vazbě byl obětí několika fyzických útoků: např. v září 1986 do jeho cely, v níž byl umístěn sám, vnikl muž v civilu spolu s neznámým dozorcem. Civilista J. Wonku spoutal, zavázal mu oči, provokoval ho a posléze mlátil, kopal do přirození a páčil ho cigaretami na břicho, přičemž stopy tohoto mučení jsou dosud patrné. K dalšímu útoku došlo v lednu 1987, kdy byl dozorcem kopán do ledvin. Poté, co si stěžoval vojenské prokuratuře na špatné zacházení, byl dne 15. 1. 1987 přemístěn do cely č. 28 tzv. zvláštního oddělení, kde bylo – za prudkých mrazů – rozbité okno. Na protest proti nelidskému zacházení držel Jiří Wonka ve dnech 18. 2. až 2. 3. 1987, tedy šestnáct dní po zmlácení nstrm. Vyleťalem hladovku.²

Jiří Wonka byl soudem uznán vinným pouze jedním ze žalovaných skutků, v ostatních bodech byl obžaloby zproštěn. Tento jediný skutek, který byl posouzen jako pobuřování (podle § 100 odst. 1 písm. a trestního zákona), je ovšem velmi kuriózní: spočívá v odeslání kritického dopisu ve formě socialistického závazku Jiřího Wonky Okresnímu podniku služeb v Náchodě, dne 29. 4. 1986.³ Text dopisu uvádíme v příloze.

Zatím není známo, zda propuštění Jiřího Wonky na svobodu bylo způsobeno tím, že prokurátorka JUDr. Jitka Fuchsová z Městské prokuratury v Praze vzala svou stížnost proti usnesení soudu o jeho propuštění zpět, nebo zda nejvyšší soud již její stížnost zamítl.

Propuštění Jiřího Wonky vítáme, požadujeme však také propuštění Pavla Wonky na svobodu. Obracíme se na státní orgány s naléhavou výzvou, aby důkladně přešetřily všechny údaje, týkající se fyzických útoků proti bratrům Wonkovým a špatného zacházení s nimi ve vazbě.

Příloha:

Vyhlášení socialistického závazku

Okresní podnik služeb Náchod

Zjišťuji, že celá společnost je zachváčena právním nihilismem, kdy je zcela iluzorní žádat po našich státních a stranických orgánech a funkcionářích nějaké rozhodnutí nebo opatření. Stejně tak pokládám za iluzorní očekávat, že tito funkcionáři budou dodržovat právní řád.

Proto jsem se rozhodl přispět k odstranění stavu právního nihilismu, jehož důsledky rozkládají celou společnost, a to jako poslanec SN FS ČSSR.

Dále budu usilovat o to, aby se v KSČ našlo zdravé jádro, které by bylo schopno se vypořádat se všemi negativními jevy. Dosud je takové vypořádání s negativními jevy, že jsou nevinní zavíráni do vězení a občané perzekuováni, když vysloví svůj názor. Většina

občanů nemá tolik možností a vůle dovést svůj boj za spravedlnost do konce. Státu a společenskému zřízení se však pomstí jinak.

Kde jsou však komunisté?

Nenajde se skoro žádný, který by měl odvahu vystoupit a říci svůj názor. Každý však tvrdí, že je malý pán a nemůže nic změnit. Po straně si každý nadává a nesouhlasí.

Nemám nic proti tomu, aby tento hodnotný závazek byl vytištěn ve věstníku, třeba by našel pokračovatele.

29. 4. 1986

Jiří Wonka

Informace o Chartě 77, r. 10, 1987, č. 8, s. 14–15.

POZNÁMKY

- ¹ Celým jménem Ivo Vyletal. Viz otevřený dopis Pavla Wonky prezidentovi republiky ze 7. 6. 1987 obsahující protest proti procesu s ním a s jeho bratrem a výzvu k dodržování lidských práv v Československu in: LP, Sb. VONS, inv. č. 334, sign. II/3, kart. 57.
- ² Na nstržm. Vyletala podal 5. 3. 1987 trestní oznámení i P. Wonka v dopise adresovaném Federálnímu shromáždění ČSSR, v němž uvedl, že se ho snaží ve vazbě neustále šikanovat a vyhledává záminky k jeho kázeňskému postihu. S dalším dozorcem se bavili např. tím, že u něj opakovaně prováděli osobní prohlídku svlékáním donaha. Viz soubor podání P. Wonky z vězení uložená in: tamtéž, sign. II/7, kart. 57.
- ³ V odůvodnění rozsudku k tomu bylo uvedeno: „*Obžalovaný Jiří Wonka, ovlivněn nepřátelskými postoji a jednáním svého bratra Pavla Wonky, sám zaslal dne 29. 4. 1986 vedoucímu socialistické soutěže OPS [Okresního podniku služeb] v Náchodě M[iloši] Smolovi tzv. socialistický závazek založený na č. l. 663. V tomto závazku hrubě napadal a hanobil státní zřízení republiky a znevažoval činnost čsl. soudnictví.*

Obžalovaný Jiří Wonka doznal, že závazek vyhotovil ve 4 vyhotoveních, že při jeho zpracování vycházel z bratrových materiálů, neboť sám by takovou písemnost nedal dohromady.“ Viz rozsudek vynesený 26. 5. 1987 senátem Městského soudu v Praze složeným z předsedy JUDr. Jana Rojta a soudců JUDr. Zdeňka Bureše, Marie Žákové, Libuše Tamchynové a Blaženy Kaňkové uložený in: ABS, osobní vězeňský spis Pavla Wonky, zákl. č. 55664; též LP, Sb. VONS, inv. č. 334, sign. I/3, kart. 57.